

concordia sententiarum nullum relinquet controversiæ locum; sin vero dissentiant plerique, nihil horum valebit auctoritas, quoniam à capite divulsi, atque sejuncti, Ecclesiam referre, ac repræsentare non possunt.

CAPUT III.

DE CANONE ECCLESIE, ET PRIMUM DE JURE SCRIPTO.

25. JUS CANONICUM.—26. UNDE EJUS NOMEN DUCTUM?—27. EJUS INDOLES, ET FONTES.—28. JUS DIVINUM NATURALE.—29. EJUS FUNDAMENTUM.—30. ET 31. JUS GENTIUM, ET CIVILE.—32. JUS DIVINUM POSITIVUM.—33. EJUS PRÆCEPTA.—34. JUS HUMANUM.—35. DECRETA SUMMORUM PONTIFICUM.—36. EA VEL GENERALIA, VEL SPECIALIA.—37. CANONES CONCILIORUM.—38. CONCILIA GENERALIA.—39. QUID EORUM SIT?—40. QUI HIS INTERSINT?—41. CONCILIA PARTICULARIA, ET EORUM DIVISIO.—42. CONCILIUM PROVINCIALE.—43. CONCILIUM DIOCESANUM.—44. QUANDO, ET A QUIBUS HABEATUR?—45. SS. PATRES.—46. LEGES CIVILES.

25.

Essè in Ecclesia jubendarum legum propriam, et nativam potestatem, demonstratum est; consequens ergo erat, ut ipsa potestate hac divinitus accepta uteretur, suisque legibus, et constitutionibus curaret res sacras, atque divinas. Hinc conditæ leges Ecclesiæ, quas *canones* appellamus, unde juris canonici nomen ortum est. Proprie *canon* est architectorum, aliorumque artificum instrumentum, quo lineæ diriguntur, atque etiam norma, ac regula, ad quam opus omne in mechanicis, atque in liberalibus artibus exigendum est (1).

(1) Vid. Doujat, *Prænot. canon. lib. 1. cap. 21.*

26. Verum peculiari quadam ratione cum apud Græcos, tum apud Latinos *canonis* nomine morum regula significatur (1). Hoc vocabulum suis constitutionibus accomodavit Ecclesia, sive quod abhorret ab imperioso legis nomine, quod violentam continet corporis coercitionem; sive quod Juris Ecclesiastici dignitas postularet, ut quæ mores hominum formant, regulæ appellarentur; sive demum quod legis nomen apud Hebræos legi Mosaicæ plane hæserat, ut Sinagogæ succedens Ecclesia alio vocabulo constitutiones suas appellandas putaverit.

(1) Hinc ab Euripide jus naturæ *regula honesti* appellatur, atque à

Chrysippo l. 2. ff. de leg. lex generatim dicitur *regula justorum, et injustorum.*

27. Dicitur etiam Jus Canonicum *Ecclesiasticum*, aut *Sacrum*, quoniam agit de personis, rebusque sacris, atque ecclesiasticis; item quod Ecclesiastica, hoc est, sacra potestate sit latum: dicitur et *Pontificium*, tum quod magna ex parte à Romanis Pontificibus constitutum est, tum ut à *Cæsareo*, sive civili jure distinguatur. Definitur autem jus illud: *quod ab Ecclesia per Episcopos, præsertim vero per Romanum Pontificem, explicatum, sancitum, vel approbatum est ad rectam Christianorum hominum institutionem.* Constat partim *divinis*, partim *humanis* legibus, partim *scriptum* est, partim vero *non scriptum*.

28. Divinæ leges, quæ Deum ipsum habent auctorem, vel *naturales* sunt, vel *supernaturales*, et *positivæ*. *Naturales* accepi-mus ab ipsa natura, hoc est à Deo, naturæ autem, iis debeamus, quid Deo, quid nobis ipsis, quid aliis hominibus debeamus. Nimirum Deus ipse per rectam rationem impressit animis nostris amorem, et regulas honestatis, ad quam omnes natura ferimur, cuique perpetuo ad hæreremus, nisi abstraheremur vitiis, pravisque cupiditatibus (1).

(1) Hæc lex est *ratio profectu à rerum natura*, inquit Cicero, *de legib. lib. 2. num. 4. tom. 3. pag. 189. ed. Oliveti Genevæ 1745.*, et ad recte faciendum impellens, et à delicto avocans; quæ non tum denique incipit lex esse, cum scripta est, sed tum cum orta est; orta autem simul est cum mente divina. Nemo hinc, qui peccat adversus juris naturæ præcepta communiter cognita, excusare se potest juris ignoratione, ut ait Apostolus ad Roman. 11. 14. et 15.

29. Quidquid hoc jure prohibetur, malum est per se, quidquid jubetur bonum; proinde jus naturæ mutari non potest. Ejus fundamentum est ordinatus amor erga Deum, non ipsos, aliosque homines. Inde fluunt officia omnia naturalis ordinis, quibus tenetur humanum genus, et quæ vel justitiæ sunt, sive *absoluta*, et *perfecta*, vel humanitatis, et beneficentiæ, sive *imperfecta*, vel interdum justitiæ, interdum beneficentiæ, uti res ipsa sese offert, quæ *hypothetica* appellantur.

30. Ex jure naturæ efficitur *Jus gentium*, quod fere ipsum, est jus naturæ, quo reguntur omnes homines societate conjuncti (1). Atque aliquandiu quidem post orbem conditum fuere familiarum societates, quas Deus ipse inchoaverat, sed nullæ tamen erant societates Civitatum, et Rerumpublicarum, quas dein-

ceps homines, ratione duce, necessitate suadente iniverunt. Quo temporis cursu non exleges erant homines, cum jure naturæ uterentur, sed nulli erant servi, et nulli item à civili Republica constituti Magistratus, quamquam non deesset, qui illis familiarum societatibus cum potestate præerant, quoniam sine Rectore nulla hominum societas stare potest (2).

(1) Quidam jus gentium dividunt in *primarium*, et *secundarium*; illud vocant jus naturæ, hoc vero peculiaria pacta, quæ inter plerasque gentes conventa sunt, quo referunt jura belli, legatorum, et similia. Sed non inde aliam juris speciem induci posse ostendit Puffendorf. *de jur. natur. et gent.*, lib. 2. cap. 5. §. 25.

(2) Inane, falsumque est commentum illorum, qui tempus fuisse putant, quo homines nulla prorsus societate conjuncti exleges erant, et bestiarum more vitam tradebant. Vid. Jo. Franciscum Finetum *de princip. jur. nat. et gent.* lib. 12. cap. 6. to. 2. p. 299. et seq. ed. Venet. an. 1764, ejusdemque libellum inscriptum *Apologia del genere umano, accusato d'essere stato una volta bestia*; atque in primis vide libellum egregium, et præstantissimum Eminentiissimi D. Card. Gerbilli, cui titulus: *Discours sur l'homme considéré relativement à l'état de nature, et relativement à l'état de société.*

51. Constitutis societatibus civitatum, et rerumpublicarum, ut consociata multitudo recte, apteque regeretur, instituere oportuit, qui ei imperarent. Harum vero societatum fundamentum esse debuit jus commune omnibus, jus nimirum omnium animis impressum, quod deleri, tollique non potest, et quo initio simplices familiarum societates utebantur. Atque hoc est *jus gentium*, quo omnes gentes utuntur, et quod unum fere, idemque cum jure naturæ est. Verum præter hoc jus, quod non opinio genuit, sed quædam innata vis inseruit, alias etiam addere oportuit leges, quas et populorum indoles, et rerum, ac locorum ratio postulabat. Hinc ortum *Jus civile*, quod leges continet, quas sibi Civitas unaquæque constituit.

52. *Positivæ et supernaturales* leges à Deo traditæ sunt, cum per naturæ rationem hominibus compertæ esse non possent. Statutæ sunt hæ leges arbitrio, ac voluntate Dei, et continentur Sacrorum Bibliorum Veteris, Novique Testamenti codicibus, et Ecclesiæ Catholicæ Traditione explicantur. Complectitur Vetus Testamentum, *moralia* præcepta, quæ ad mores pertinent, *cæremonialia*, quæ cæremonias, ritusque sacrum, *judicialia*, quæ judicia respiciunt.

53. *Judicialia*, ac *cæremonialia* præcepta adventu Christi sublata sunt; et si qua adhuc vigent, ea servantur, quod ab Ec-

clesia recepta sunt, non tamquam Mosaicæ legis reliquiæ, sed tamquam Apostolorum, atque Ecclesiæ mandata (1). *Moralia* tamen præcepta perpetuo manent; nam ea sunt mandata ipsa juris naturæ, quæ cum vulgo obscurata essent pravis hominum cupiditatibus, Deus ipse restituit, lapideis tabulis à Moyse propositis, quibus ea continebantur. Et vero si certos tollamus dies festos potissimum Dei cultui dicatos, qui lege Mosaica ad Sabata pertinebant, cetera moralia præcepta Hebræorum ab ipsius naturæ legibus nequaquam differunt.

(1) Pluribus id ex causis factum est, potissimum quod Ecclesia, Apostolorum vestigiis insistens, quædam adoptavit, quæ ad rectum Christianæ reipublicæ regimen conducere videbantur. Cujus rei exempla sunt in cap. 1. et seq. de injur., cap. 1. et 2. de adulter., cap. 1. de furtis, cap. 1. de homicid., ubi renovantur pænæ, quæ sancitæ fuerant in Exodo cap. 21. et 22. contra homicidii, stupri, furti, injuriarum reos. Quæsitum est à viris doctis, utrum Ecclesia *cæremoniales* Mosaicæ leges escitare potuerit. Qua in re secernamus oportet leges illas, quæ mere cæremoniales sunt, uti vestes sacerdotales, allaria, et cetera generis ejusdem, ab iis, quæ cæremoniales, et simul *typicæ* sunt, uti est circumcisio, et similes. Illas quidem Ecclesia renovare potuit, has vero non potuit, quoniam venturi Messiæ typi ejus adventu sublati sunt. Vid. orationem S. Amphiloicii in *Domin. Circumcis.* in *Bibliothec. Patr.* tom. 5, pag. 1060. edit. Lugdun., et *Calmet de circumcis.* effect. inter *dissertationes ejus latinæ*, tom. 2. pag. 187 ad. 193. ed. Lucæ 1759. Licuit quidem aliquo saltem post Christi mortem temporis intervallo cæremonialia Hebræorum præcepta observare: *Act. Apostolor.* cap. 15. ver. 19. 21., et ideo non statim *mortifera* evaserunt, donec Evangelium satis late diffusum, ac propagatum esset, *ut mortua synagoga cum honore sepeliretur.* S. Thomas 1. 2. q. 103. art. 4. Quam rem ita explicat S. Augustinus *ep.* 82. num. 16. tom. 2. col. 195. *indicatæ editionis Venetæ: Sicut defuncta corpora necessariorum officiiis deducenda erat (lex velus) quodammodo ad sepulturam, nec simulate, sed religiose; non autem deserenda continuo vel inimicorum obreolationibus, tamquam canum morsibus, projicienda.*

54. Ut à Deo procedit *jus divinum*, ita *humanum* ab hominibus. Ejus autem tres sunt partes; *decreta Summorum Pontificum; Canones Conciliorum; et scripta, atque sententiæ SS. Patrum.* Romanam Ecclesiam matrem, et magistram Ecclesiarum omnium, et summum Pontificem Ecclesiæ universæ caput Christus ipse constituit. Quare si quid ab eo decernitur in commune bonum, id tamquam à D. Petro decretum (1) tenendum à Christianis est, atque esse apud omnes legis loco debet. Feruntur à Pontifice leges ob commune bonum Ecclesiæ, vel nutu ipsius, vel adhibito consilio Cardinalium, et Episcoporum, aut motu

proprio, aut aliquo rogante. Quovis modo lata sit Pontificia lex ea parendi affert necessitatem.

(1) Frequens illud Patrum, et Conciliorum est, quod Petrus per suos successores loquitur. Ita Philippus, S. Cælestini Legatus, in Concilio Ephesino, probantibus ejusdem Concilii Patribus, dixit hæc: *Petrus.... ad hoc usque tempus, et semper in suis successoribus vivit, et judicium exercet.* Concil. Ephesinum act. 3. col. 1154. tom. 5. concil. collect. Labbei edit. Venet. In concilio Chalcedonensi, cum lectæ sunt literæ à S. Leone ad Flavianum datæ, Patres omnes una voce clamaverunt: *Petrus per Leonem ita locutus est:* Conc. Chalcedonense act. 2. col. 1253. tom. 4. Qua eadem formula usi sunt etiam 5. Constantinopolitani Concilii Patres: *Per Agathonem Petrus loquebatur:* act. 18. col. 1090. tom. 7. S. Prosper, contr. collat. cap. 5. num. 3. pag. 184. edit. Venet. 1754., *Sacrosancta*, inquit, *B. Petri Sedes per universum orbem Papæ Zosimi sic ore liquitur.* Postremo, ne omnes colligam, quod longum esset, S. Petrus, Chrysologus, in ep. ad Eulichei. pag. 16. edit. August. Vindelici. 1758., *B. Petrus*, inquit, *qui in propria sede vivit, et præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem.*

55. Prioribus sæculis Romani Pontifices generales regulas plerumque in Concilio edere solebant (1): sed sæpe etiam litteris ad certas Ecclesias datis, quæ deinceps omnibus communes fiebant (2), mandata, legesque suas comprehendebant. Quas litteras semper Christiani omnes ea, qua par est, reverentia susceperunt, et semper etiam graviores de fide, ac disciplina controversias ad judicium Sedis Apostolicæ detulerunt (3). Pontificum generales sanctiones ad Episcopos, Christianosque omnes datas loquendi usus *Bullas* nuncupavit. Hodie Pontifex si quid pro universa Ecclesia statuit, *Bulla* utitur, aut decreto alicujus Sacræ Congregationis Cardinalium, quod ipse probaverit. Iisdem utitur in privatis quoque negociis; sed hæc plerumque per *Breve* expediuntur.

(1) Vid. S. Leon. ep. 16. cap. 7. tom. 1. col. 724. ed. *Fratr. Ballerini.* Venet. 1755.

N. S. Unde Patres Synodi Tolet. III Can. 1.: *Maneant*, ajunt, *in suo vigore.... Synodice Sanctorum Præsulum Romanorum Epistolæ.*

(2) Cum Summi Pontifices ad aliquem Episcopum decreta mittebant, quibus omnes obstringi vellent, solebant præcipere, ut eadem aliis atque aliis per litteras nunciarentur. Quare cum Imerius Tarræconensis regularum librum à Siricio accepit, jussus est, ut non solum ad Episcopos suæ provincie *sed etiam ad universos Carthaginienses, et Bælicos, Lusitanos, atque Gallicos, vel eos, qui vicinis tibi collimitant hinc inde provinciis, hæc, quæ à nobis sunt salubri ordinatione disposita, sub litterarum tuarum prosecutione mitantur*, uti scriptum est in ejus epistola num. 20. apud Constantium *epistol. Romanorum Pontificum.* col. 657. Paris. 1721. Similiter Zosimus in epistola ad *Hesychium Salaminum* n. 4. ap. eundem Cons-

tantium *loc. cit.* col. 970. *nequid meritis*, inquit, *dilectionis tuæ derogaremus, ad te potissimum scripta direximus, quæ in omnium fratrum, et coepiscoporum nostrorum facies ire notitiam, non tantum eorum, qui in ea provincia sunt, sed etiam, qui vicinis dilectionis tuæ provinciis adjunguntur.* Quod etiam ex pluribus Leonis M. locis manifestum est. Ita *epist. 159 ad Nicetam Aquilejensem* cap. 7. col. 1555. to. 1. *hanc autem*, inquit, *epistolam nostram quam ad consultationem tuæ fraternitatis emisimus, ad omnes fratres, et comprovinciales tuos Episcopos facies pervenire, ut in omnium observantia data prosit auctoritas.* Hinc quædam Pontificia literæ, quæ initio ad certos Episcopos, aut ad certas provincias datæ erant, cum deinceps, ad alios Episcopus, aliasque provincias missæ fuissent, in quibusdam manuscriptis illam in epigraphe additionem acceperunt: *et universas provincias.* Ita epistola 4. S. Leonis M. inscripta est non solum *omnibus per Campaniam, Picenum, et Tusciam*, ad quos initio data fuisset videtur, *sed et universas provincias constituit*; qua de re vide notas Fratrum Ballerini in eandem epistolam tom. 1. col. 611. Ex quo intelligitur; quemadmodum Pontificia leges quæ litteris comprehendebantur, omnibus facile innotescerent, quamquam nullus esset publicus earum codex, uti ostendit Petrus constantius *præfat. ad. tom. 1. epist. Roman. Pontificum.* num. 45. pag. 47. Paris. an. 1721.

(3) Primo Ecclesiæ sæculo S. Clemens I. à Corinthiorum Ecclesia consultus scripsit, uti narrat S. Irenæus *lib. 3. contr. hæres, cap. 2. n. 2. pag. 176. ed. Massueti Paris. 1710., potentissimas litteras Corinthiis, ad pacem eos congregans, et reparans fidem eorum, et annuntians, quam in recenti ab Apostolis acceperat, traditionem.* Quam epistolam S. Dionysius, Corinthiorum Episcopus, apud Eusebium *Eccles. Histor. lib. 4. cap. 23. pag. 187. edit. Vallesi Cantabrigiæ 1720., S. Epiphanius advers. hæres. lib. 1. hæres. 27. num. 6., pag. 107. tom. 1. ed. Pelavii Paris. 1622., S. Hieronymus de Vir. illustr. c. 15. pag. 859. tom. 2. ed. Vallarsii Veron. 1754.* alique memorant, quæque extat apud Constantium *epistol. Romanorum Pontificum* pag. 9., quo opere etiam reliquæ, quæ nunc manent, Summorum Pontificum decretales epistolæ comprehenduntur. Magna pars harum epistolarum temporis injuria perit, ut multæ perierunt, quæ à S. Damaso datæ sunt, et in quibus conscribendis multam ei sese operam præbuisse testatur S. Hieronymus *ep. 125. num. 10. tom. 1. pag. 901.* Sed tamen certum est, semper cunctas Ecclesias ad Romanam matrem, et magistram omnium graviores controversias detulisse, quod manifestum est ex omnibus Ecclesiasticis monumentis, atque ex decretalibus epistolis Summorum Pontificum, tum quas memorant antiqui Patres, tum quæ nunc etiam extant. Ac dignæ in prius memoratu sunt literæ Sanctissimorum Pontificum Innocentii I., et Leonis M., ex quibus intelligitur, quam multa ex tota Ecclesia negotia omnes ad Sedem Apostolicam deferrent, ut ejus judicio finirentur. Nam ille, scribens ad Patres Concilii Milevitani, *ep. 30. apud Constantium* col. 895., sese eorum litteras accepisse inquit, *inter cæteras Romanæ Ecclesiæ curas, et Apostolicæ Sedis occupationis, quibus diversorum consulta fidei, ac medica disceptatione tractamus; et paulo post ipsis compertum esse ait, quod per omnes provincias de apostolico fonte patentibus responsa semper emanent.* Quod etiam confirmat ipse Innocentius *ep. 57. col. 910.,* ubi testatur, id semper factum fuisse, scilicet omnia ad nos, quasi ad caput, atque ad apicem Episcopatus, referre, ut consulla videlicet Sedes Apostolica, ex ipsis rebus dubiis certum aliquid, faciendumque pronuntiet. Leo autem M., *ep. 10. to. 1. col. 634. ed. Ballerini.*

ostendit Apostolicam Sedem *innumeris relationibus esse consultam*. Illæ quoque spectant litteræ datæ ab Justiniano imp. ad Joannem Summum Pontificem, quæ descriptæ sunt in *L. 8. C. de Sum. Trinit. Nec enim inquit Imperator, patimur, quidquam, quod ad Ecclesiarum statum pertinent, quamquam manifestum, et indubitatum sit, quot movetur, ut non etiam vestræ innotescat Sanctitati, quæ caput est omnium sanctarum ecclesiarum.*

36. Et cum Pontificiæ leges vel *generales* sint, vel *speciales*, quæ scilicet ex certa causa, persona, loco, tempore prodierunt, illæ omnes generatim obstringunt, hæ vero ad illos pertinent, pro quibus editæ sunt (1). Speciales constitutiones etiam *rescripta* dicuntur, quæ cum altero rogante emitti soleant, illud semper taciti habere censentur, *si preces veritate nitantur* (2). Quare per *subreptionem*, atque *obreptionem* irritum est rescriptum, cum nimirum aliquid falsi narratum est, aut prætermissum veri, quod omnino scire oportebat (3). Sunt autem rescripta vel *justitiæ*, quæ ad justitiam recte administrandam pertinet; vel *gratiæ*, quæ ex Principis beneficio, et liberalitate procedunt. Atque hæc spectant *privilegia*, quæ jus singulare concedunt vel certo homini, vel hominum certo generi, modo ad tempus, cujus generis sunt *privilegia personalia*, modo in perpetuum, quo vocantur *privilegia realia*, vel quæ certo personarum generi perpetuo tribuuntur.

(1) *Can. 5. dist. 5.*

(2) *Cap. 2. de rescrip.*

(3) *Cap. 6. 8. 10. 20. de rescrip. c. 5. de Offic. Vicar.*

(N. S. Apud nos nullum Breve, nulla constitutio, Rescriptum nullum Sedis Apostolicæ executioni mandari potest, quin prius Placitum Regium, vulgo *Pase* obtineatur; iis exceptis, quæ emanant à Sacra Pœnitentiaria pro foro conscientiæ. Ita tamen, ut 4 Brevia pro Indulgentiis, et pro recitandis Officio, et Missa in alicujus Sancti honorem, Generali Sanctæ Cruciatæ Commissario exhibenda sint: *Leg. 8 tit. 3 lib. 2, Novis. Compil. n. 1.*

2. Ea vero in quibus conceduntur à Dataria dispensationes ad contrahenda matrimonia, et ordines suscipiendos, vel privilegia ad Orationa privata, et id genus alia, quæ vocantur *gratiosa*, Episcopo Diœcesis exhibenda sint, ex *Leg. 9. ib. n. 7.*

3. Reliqua vero, et hæc ipsa, quæ dicuntur *gratiosa*, quum

vacat Sedis Episcopalis, remittenda sint primæ Gubernii Aulae Supremi Castellæ Senatus, ex præf. *Leg. 9. n. 7.*

4. Bullæ quævis, quæ Regium respiciunt Patronatum, Supremo Camerae Tribunali examinandæ exhibeantur, ubi quodlibet de ipsarum retentione dubium exortum disculitur, et terminatur: *Sanction. 7. tit. 6. lib. 1. vulgo Autos Acordados; Leg. 15. tit. 17. lib. 1. Novis. Compil.* Lites vero de ceterarum Bullarum retentione ad Aulam ita adpellatam *Justitiæ* advocantur: *Sanct. 15. cap. 25. tit. 4. lib. 2. vulgo Autos Acordados; Leg. 13. tit. 5. lib. 4. Novis. Compil.*

5. Dispensationes ad obtinendas Præbendas ante ætatem à Jure præscriptam, ipsios Castellæ Senatus nomine à Regio Procuratore supplicanda sunt: Ex Regio Decreto 30 Maii an. 1771: *Leg. 2 tit. 22. lib. 1. Novis. Compil.*

6. Addeſis, quod ex Regio Decreto à Supr. Castellæ Senatu edito 11 Septembris an. 1778, pro quibuslibet gratis ab Apostolica Sede impetrandis, iis exceptis, quæ æretatis, et à Sacra Pœnitentiaria conceduntur, ad suum unusquisque Ordinarium accedere debet, ad quem, precibus una cum sui ipsius testimonio ad Supremum Regni Ministerium missis, indulta Regio nomine expedita, et in Supremo Castellæ Senatu perscrutata, remittentur).

* Juxta legem latam 6 Jun. an. 1845, et decretum 22 Sept. proxime sequentis, ad senatum vulgo dictum *Consejo Real* deferenda nunc est cognitio super admissione vel retentione bullarum, brevium ac rescriptorum Ap. Sedis. quorum publicè intersit, ut et super precibus pro obtentione ipsorum, itemque de gravibus negotiis ad Reg. Patronatum spectantibus, ac super recursibus de S. Trident. Concil. protectione.*

57. Partem alteram juris canonici scripti conficiunt *canones conciliorum*. Quemadmodum conventus hominum deliberandi, vel aliquid decernendi causa instituti *Synodi* apud Græcos, *Concilia* apud Latinos dicebantur, ita in Ecclesia utroque nomine appellantur *cætus*, et *consensus Catholicorum Antistitum, qui ecclesiasticis de causis unum in locum convenerunt*. Jam inde ab Apostolorum ævo existimatum est, bene Ecclesiæ futurum, si graviora negotia, si controversiæ, disceptationesque componerentur, ac definirentur ab Episcopis in unum congregatis. Quod non semel fecerunt Apostoli, quos inter se convenisse constat, ut alius sufficeretur Apostolus Judæ proditori, ut eligerentur Diaconi, curarenturque viduæ, atque ut Christiani Mosaica lege, et Circumcisione

soluti declararentur (1). Apostolorum exemplum sequuta Ecclesia, sæpe conciliis est usa cum magna christianæ reipublicæ utilitate (2).

(1) Act. Apost. 1. 26. et seq.

(2) Ad nullam tamen fidei controversiam, quantumvis obscuram, definiendam generale Concilium absolute esse necessarium, ostendit Zaccaria in *Antifebron. tom. 2. dissert. 2. c. 11. num. 7.*, et in *Antifebron. vind. part. 2. dissert. 2. c. 7. n. 7.*; quamquam valde utile sit, et interdum etiam pro temporum ratione necessarium esse possit.

(N. S. Prima ex prædictis Synodus, cujus Canones ad nos pervenere, est Illiberitana Regni Granatensis, quarto ineunte sæculo habita.

Varia fuit de hac Synodo Illiberitana doctissimorum hominum opinio. Eam vero multiplici eruditionis copia præclarissimus Ferdinandus de Mendoza ab illegitimitatis, et superstitionis nota vindicavit. Quantum vero ad illegitimitatis argumenta, quæ excogitarunt recentiores, pauca hic lubet adjicere.

Profecto Berardus in *Gratiam Par. 1 cap. 2.*, licet Canones 34, et 36 ab hæresis, et superstitionis notis vindicavit, alia sibi blanditur invenisse *graviora rationum momenta, ex quibus vir prudens de eorundem Canonum fide, atque integritate hæsitabit. 1. Quod nemo ex Collectoribus antiquissimis ne unum quidem Illiberitani Concilii Canonem Codicibus suis inseruerit; imo neque Martinus Bracarensis, licet gente Hispanus, quique res saltem patriæ suæ Collectioni adjicere debuisset. 2. Quod tempore Iconoclastarum hæresis, nullus ex hæreticis meminisset Canon. 36, quem tamen potuissent in propriam sententiam quoquomodo detorquere.*

¶ Verum quis jam (bone Deus!) vel accuratissimo scriptori fidat, quum Berardus ipse, qui paulo ante in Præfatione *Observat. V.* Martinum Bracarensis dixerit Pannonem, mox ipsum et gente, et patria Hispanum reddiderit? At hæ levissima quidem sunt. Ad primum quod spectat rationis momentum, cedo, ¶ Quisnam ex vetustissimis Collectoribus vel unum ex Hispanis Canonibus Codicibus suis inseruit, præter Martinum Bracarensis? Nullus plane. Non ergo mirari est, quod nemo ex Collectoribus antiquissimis ne unum quidem Illiberitani Concilii Canonem Codicibus suis inseruerit. Quod neque Martinus inseruerit, quamvis in Hispania suam efformaverit Collectionem, ¶ quid? Nonne Martinus plurimum etiam Synodorum, tum Hispanarum, non meminit, qui

non Collectorem egisse videtur, sed aliquarum, ut ita dicamus, sententiarum selectorem, et Græcarum præsertim versionis emendatorem?

Accedit, quod Martinus, nullum licet Illiberitanum Canonem in suam retulerit Collectionem eos tamen agnovisse ex eo colligere est, quod caput 77 efformaverit ex Canone 20 Synodi Ancyranæ, qui quidem non in alium quam in Canonem 63 Illiberitanum intendit his verbis: *antiqua definitio. ¶ Quid quod Arelatenses Canones magna ex parte ex Illiberitanis videantur desumpti; videlicet Canon 4, et 5 Arelatensis 1, ex Canone 62 Illiberitano: Canon 6 ex Canone 59: Canon 9 ex Canone 25: Canon 11 ex Canone 15: Canon 14 ex Canone 75: Canon 2 Arelatensis 2, ex Canone 23 ejusdem Illiberitani Concilii: Canon 8 ex Canone 53? Insuper ¶ ad quod se retulit immortalis memoriæ Ossius, Canone 14 Synodi Sardicensis dum dixit: *Memini autem superiori Concilio fratres nostros constituisse, ut si quis laicus in eâ in qua commoratur civitate tres Dominicos dies, id est, per tres septimanas non celebrasset conventum, communionem privaretur; nisi ad Illiberitanum, qui Canone 21 eandem prorsus ediderat Constitutionem? ¶ Quodnam est ergo silentium illud antiquarum nel Collectionum, vel Conciliorum, ut de Illiberitanorum Canonum fide dubitandum sit?**

Ad secundum quod attinet, probe noverant Iconomachi, nihil sibi præsidii ex Canone 36 Illiberitano ducturos, quum non quemlibet imaginum usum, sed depictas tantum in parietibus imagines interdixerit, ea de causa quæ in ipso indicatur Canone, ne infideles, quorum imminerebat persecutio, eas pro ludibrio haberent).

38. Concilia vel *œcumenica, aut generalia, vel topica, aut particularia* sunt. Ut concilium generale habeatur, tria servare oportet. 1. Concilium indicendum est consensu, et auctoritate Romani Pontificis (1), qui per se ipsum, vel per Legatos suos Concilio præse debet (2). 2. Omnes vocandi sunt ex toto orbe catholici Episcopi; quamquam nihil referat, quod omnes præsentibus non sint. 3. Denique concilii acta à Pontifice sunt confirmanda (3).

(1) *Can. 1. et seq. dist. 17.* Atque id quidem diserte profitentur Patres concilii Constantinopolitani 1. in *epist. synod. ad Damasum*, quæ est apud Theoderetum *Hist. lib. 5. c. 9. pag. 453. ed. Valesii Cantabr. an. 1720;* idemque docent Pelagius II. *epist. 3. ad Episcopos*, quos Constantinopolim vocaverat Joannes, Patriarcha Constantinopolitanus, apud Labbeum *tom. 6. conc. col. 653. et seq. ed. Venet. an. 1728.*, idem præterea Nico-